

شاخص‌های توزیع درآمد
در دولت سیزدهم بهبود یافت

تغییر شرایط به نفع کم‌درآمدها

به‌طور قطع یکی از مهم‌ترین اهداف دولت‌ها از اجرای طرح‌ها و برنامه‌های اقتصادی بهبود توزیع درآمد و درواقع کاهش فاصله طبقاتی در کشور است که دهه‌های اخیر به عنوان یکی از معضلات اقتصاد ایران خودنمایی کرده است. بررسی شاخص‌های اصلی توزیع درآمد در ایران طی سال‌های گذشته نشان می‌دهد که با وجود نوسان‌های بسیاری که در این شاخص‌ها وجود داشته، در مجموع سیر حرکتی این شاخص‌ها به نفع مردم نبوده است. اما خوشبختانه اصلاح سیاست‌های اقتصادی در یک‌ساله نخست دولت سیزدهم حاکی از تغییر این شرایط است به طوری که ضریب جینی به عنوان مهم‌ترین شاخص توزیع درآمد و شکاف طبقاتی در این دوره بهبود معناداری پیدا کرده است. حال با توجه به اجرای سیاست اصلاح ارز ترجیحی و پرداخت یارانه نقدی ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومانی به ازای هر نفر برای ۹ دهک؛ برآوردها از تداوم روند بهبود شاخص‌های توزیع درآمد در سال جاری حکایت می‌کند.

توزیع درآمد در دهه ۱۳۹۰

بررسی سهم هزینه و برخی از شاخص‌های توزیع درآمد طی دهه ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که این شاخص‌ها در وضعیت بغرنجی قرار داشته است که نیاز به یک اصلاح اساسی دارد. درواقع با وجود هزینه‌های سنگینی که اقتصاد ملی برای بهبود وضعیت معیشتی مردم گذاشته است، اما همچنان فاصله معناداری میان فقیر و غنی وجود دارد.

اطلاعات مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که در دهه ۱۳۹۰ همواره دهک دهم یا ثروتمندترین جامعه ده‌ها برابر فقرا مصرف کرده‌اند. برای مثال در سال ۱۳۹۹ بررسی سهم هزینه ناخالص سرانه دهک‌های هزینه‌ای شهری گویای این واقعیت است. در این سال این سهم برای دهک اول یا فقیرترین تنها ۲ درصد بوده که برای دهک دوم تا پنجم به ترتیب ۴، ۵، ۶ و ۷ درصد محاسبه شده است. این سهم برای دهک ششم ۸ درصد، دهک

هفتم ۱۰ درصد، دهک هشتم ۱۲ درصد و برای دهک نهم ۱۶ درصد بوده، اما سهم هزینه دهک دهم ۳۰ درصد بوده که حاکی از یک شکاف شدید میان فقیر و غنی است.

همچنین نسبت هزینه ۱۰ درصد ثروتمندترین به ۱۰ درصد فقیرترین نیز نتیجه مشابهی به دست می‌دهد. چنانکه در سال ۱۳۹۰ این نسبت ۱۱/۰۹ بوده است به عبارت دیگر ۱۰ درصد ثروتمندترین ۱۱ برابر ۱۰ درصد فقیرترین هزینه کرده‌اند. هرچند در سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ این نسبت به ترتیب به ۱۰/۷۹ و ۱۰/۶۸ کاهش یافته که دلیل اصلی آن نیز پرداخت یارانه‌های نقدی بوده، اما از سال ۱۳۹۳ دوباره این نسبت به بیش از ۱۲ برابر افزایش یافته است. تا اینکه در سال ۱۳۹۷ به بیش از ۱۴ برابر افزایش یافته است و در نهایت طی سال ۱۳۹۹ اطلاعات نشان می‌دهد که ثروتمندترین‌ها نزدیک ۱۴ برابر فقیرترین‌ها مصرف کرده‌اند.

بهبود شاخص‌ها در دولت سیزدهم

این در حالی است که بررسی شاخص‌های توزیع درآمد نشان‌دهنده بهبود قابل توجه شکاف طبقاتی در دولت سیزدهم است. در حالی که از سال ۱۳۹۳ ضریب جینی، مدام رو به وخامت گذاشته، در نخستین سال فعالیت دولت سیزدهم یعنی سال ۱۴۰۰، ضریب جینی بهبود محسوسی داشته به طوری که این ضریب از ۰/۴۰۰۶ در سال ۱۳۹۹ به ۰/۳۹۳۸ در سال گذشته بهبود یافته است.

براساس برآورد مرکز آمار ایران، در سال جاری نیز به دلیل اجرای سیاست اصلاح ارز ترجیحی و مردمی‌سازی یارانه‌ها، شاهد تداوم روند بهبود این شاخص هستیم. براین اساس برآوردهای مرکز آمار ایران نشان می‌دهد در سال جاری ضریب جینی از ۰/۳۹۳۸ سال گذشته به ۰/۳۸۳۱ در سال جاری ارتقا خواهد یافت. در شرایطی که در ابتدای دهه ۱۳۹۰ ضریب جینی به ۰/۳۷۰۰ ارتقا یافته بود که طی

ویژه‌نامه

ایران

شهریور ۱۴۰۱